

Tematiskā darba grupa "DABAS KAPITĀLS, APRITES EKONOMIKA"
 Vidzemes plānošanas reģiona Attīstības programmas 2021.-2027. izstrādes ietvaros
KOPSAVILKUMS
26.02.2021.

Rīcības virziens 1) Aprites ekonomikas attīstība, t.sk. atkritumu apsaimniekošanā, bioekonomikas attīstība

Ietekme 2027 <i>Realitāte, ko vēlamies pieredzēt 2027.gadā</i>	Atkritumu šķirošana	Resursu atkārtota izmantošana un dalīšanās (sabiedrība)	Resursu atkārtota izmantošana un dalīšanās (uzņēmēji)	Izglītošana	Reģionāla aprites veicināšanas sistēma
	Ir izveidota sistēma, kā dažādi saistošie noteikumi un prasības ietekmē to, kā noteiktos mikrorajonos vai mājās var izveidot dalīto atkritumu savākšanas vietas	Reģionā ir kvalitatīvi remonta un labošanas pakalpojumi	no uzņēmuma perspektīvas: ir izveidota uzņēmumu atkritumu ievākšanas sistēma, lai tos tālāk varētu izmantot citiem jēgpilniem nolūkiem.	ir izveidotas izglītības programmas par aprites ekonomiku, ilgtspējīgu inženieriju, enerģiju	Reģionā ir bioekonomikas un aprites ekonomikas zināšanu centri (laboratorijas, testēšana u.c.)
ir veikta masveida izglītošana par atkritumu šķirošanu (iedzīvotājam, apsaimniekošanas uzņēmēji), auditorija apzinās ietekmi, ja to nedara	ir izveidoti kopienas ledusskapji, kur var nogādāt arī produktus (līdzīgi kā ar grāmatām u.c.).	uz vietas Vidzemē ir sistēma, ka tiek ievākti plastmasas atkritumi, no tiem radot jaunus produktus, iepakojumus utt. (peldkostīmus rada no plastmasas pudelēm, kas ievāktas Itālijā)	ir sagatavot cilvēki, kuri spēs kvalitatīvi nodrošināt saturu šiem centriem un infrastruktūrām, kā arī cilvēki vidutāji!	biorafinērija ir izveidota, kurā testēt bioloģisko resursu izmantošanas iespējas, vielu sastāvus utt. eksperimentālām aktivitātēm	
iedzīvotājs zina, kā šķirot atkritumus un kāpēc tas ir svarīgi	Seno, veco, pamesto ēku demontēšanai un to būvgružiem ir izveidota sistēma, kā tos pēc tam izmantot	ir apzināti uzņēmumi un to atlikumi, blakus produkti, liekās izejvielas, ko nodot citiem uzņēmējiem - izveidota informācijas aprīte			bioekonomikas uzņēmēji un pētniecības iestādes sadarbojas, lai izmantotu tajās esošās infrastruktūras (īsāks ceļš no idejas līdz risinājumam)
bioloģiskie atkritumi tiek atdalīti un likti lietā.	ceļojošais aprites un bioekonomikas busiņš, kurā tiek popularizētas ekonomikas, veicinātas sarunas	uzņēmēju atkritumi kā izejvielas citiem uzņēmumiem			ir novērtēti esošie bioloģiskie resursi reģionā un saprastas iespējas - resursu kartēšana

	Iepakojumus: ir izveidota sistēma, kur iepakojumam ir uzskatāmi pievienoti marķējumi, kur ko drīkst mest, kuros konteineros utt.	ir pieejami iedzīvotājiem veiksmīgi risinājumi mazām telpām, lai veiksmīgi šķirot atkritumus.	ir attīstīta kooperācija ražu apvienošanai, resursu apvienošanai apjoma nodrošināšanai utt.		ir veiktas izglītošanas un zināšanu apmaiņas kampaņas, lai parādītu, kā resursu var izmantot citādāk!
Iesaistītie <i>Kam un kā tas palīdzēs?</i>			visi Vidzemes uzņēmēji apzinās, kāpēc ir svarīgi neizmest atlikumus un tos realizēt		
	iedzīvotājs	pašvaldības	uzņēmējs	izglītības iestādes	VPR
	vienkāršāk un ātrāk tikt galā ar atkritumiem	jaunu uzņēmumu veidošanās	spēj noturēt resursu ilgāk apritē un to realizēt, iegūstot papildus ienākumus	spēj sagatavot kvalitatīvus speciālistus, kuri ir ievirzīti pareizā gultnē	tīklojumu attīstīšanās, ekosistēmas attīstīšana
	lētāk ir saremontēt nekā pirkt jaunu	pieaug pašvaldības nodokļu ieņēmumu daļa	palielinās potenciālo darbinieku klāsts, jaunie speciālisti	jaunie uzņēmēji rada savus produktus, kuri ir apritīgi, ar augstu PV	kopējā reģiona konkurētspējas celšanās
	Daba ir tīrāka no piesārņojuma, atkritumiem		zināšanu bāze		klasterošanās
	iedzīvotājam ir iespēja strādāt uzņēmumos, kuri ir mūsdienīgi, attīstīti		lētāk (jo zina, kur dabūt zināšanas un resursus, kur testēt utt.)		
	plašākas izglītības iespējas		sadarbības iespējas - partneri ir tuvu		
Izmaiņas <i>Kam jāizmainās, lai notiktu vēlamais?</i>	Tiek veicināta praktisku piemēru izplatīšana par apriti ikdienā, uzņēmējdarbībā u.c.	veicināt iedzīvotāju prasmes par savu lietu labošanu, remontēšanu	uzņēmējam ir jāzina, kāds ir atbalsts, ja tas mainīs savu uzvedību! ir jāsaprot, vai un kādas ir priekšrocības attiecībā pret "parastu" uzņēmumu	jaunas programmas izglītības iestādēs	kontaktbirža AE centrā par dažādiem resursiem (tad būs lielā bilde un sadarbības)
	jārada iespēja skatīt kontekstu, redzēt lielo bildi (gan uzņēmējam, gan citam), redzēt, kā lēmumi skar cits citu	Strādāt ar iedzīvotāju domāšanu un "traumu" par nabadzību, veco lietu remontēšanu - kampaņas, ka tas ir stilīgi	bezmaksas konsultanti un vides eksperti uzņēmējiem, lai ieviestu savus risinājumus AE un bioekonomikā.	līdzī nāk iedzīvotāju izglītošanas projekts (programmas pieaugušajiem) ar mērķi mainīt ieradumus	jāizveido datu bāze, kurā uzskaitīt resursus, datus, info, lai uzņēmējam nav jāmeklē N-tajos kanālos pašam
	kopienų iekustināšana, senioru iesaistīšana apritīgu risinājumu popularizēšanā sadzīvē. Zināšanu nodošana jaunajiem cilvēkiem - caur soc. centriem, jauniešu centriem, komunikācijas kampaņas utt. (tādējādi risinot arī soc.	meistaru lapas (getpro utt., soc. mediji) - kopienų attīstības	mehānismi, caur kuriem uzņēmējs tos risinājumus var ieviest	hakatoni, meklējot risinājumus	jābūt atbalsta personai reģionā (?), kas saved kopā šādas uzņēmumus ar dažādiem resursiem utt.

	depresiju utt.) ACTIVE AGEING - nodod tradīciju				
	Valsts atkritumu apsaimniekošanas plāns jau nosaka izmaiņas, līdz 2023.gada beigām obligāti jādala atkritumi	papildināt kopienas šķirošanas iespējas (kāpņu telpas) ar citiem risinājumiem, citiem atkritumiem	jau ir jāstrādā ar marķējumiem, lai cilvēks zina, ko darīt ar iepakojumu		
			tiek attīstītas tehnoloģijas un veicina ilgtspējīga iepakojuma iespēju nodrošināšanu		
Rīcības <i>Kas jādara, lai sāktos pārmaiņas?</i>	reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns (ZAAO)	kopienas ledusskapji tiek regulēti ar stingrām PVD prasībām - jābūt obligāti piesaistītam juridiskai personai. Prasības tādas pašas kā ēdināšanas iestādēm. (kādam tas ir jāpieskata) jāpārskata formāts, kā tas tiek kontrolēts	kompensācijas tiem, kuri izmanto dabai draudzīgus resursus? - nodokļu atlaides, samazinātas nodevas, samazināts PVN. Šobrīd nav ārēju stimulu.		apzināt kritērijus AE, radīt atbilstošu sistēmu, radīt atbilstošus vingrinājumus, lai noteiktu, kurā līmenī uzņēmums sevi var atrast. (ViA doktoranti?)
	vienots standarts, kā izskatās atkritumu zonas	skolas noraksta mēbeles - sistēma, kā nodot citiem utt. - regulējums, vai tas ir atļauts pašvaldībām (vai izsoļu princips)	diferencēt dabas resursa nodokli par iepakojumu, kas nav ilgtspējīgs - pie tā tiek strādāts.		izveidota rokasgrāmata uzņēmējiem, caur kuru tie var pārdomāt savu vietu AE un bioekonomikā
			Jāveicina finansiāls ieguvums uzņēmējam, lai tas vēlētos pāriet uz ilgtspēju, apriti, augstu PV		
Rādītāji <i>Kas to apliecinās?</i>					

Rīcības virziens 2) Energoplānošanas stiprināšana, energoefektivitāte, atjaunojamās enerģijas pielietojuma veicināšana

Ietekme 2027 <i>Realitāte, ko vēlamies pieredzēt 2027.gadā</i>	Attīstīta reģionālā enerģijas informācijas sistēma	Jaunu atjaunojamās enerģijas izmantošanas modeļu un sistēmu izveide un ieviešana	Paaugstināta enerģijas plānošanas institucionālā kapacitāte visos līmeņos (vietējā, pašvaldību, reģionālā)	Energoefektivitātes zināšanu centra izveide	Enerģijas kopienu izveide
	Ūdens un elektroenerģijas skaitītāji digitalizēti reģionā	atbalstīt ar bonus punktiem uzņēmējus, kuri pārstrādā nevajadzīgas lietas uz atjaunojamajiem energoresursiem	Pašvaldība stimulē, lai iedzīvotāji īstenotu energoefektivitātes pasākumus. organizē viedos ciematus. Pašvaldība kapacitāte šo darbu veikšanai. Viedie bez atlikumu ciemi	reģionālais informācijas centrs, kas varētu apkūpot datus no pašvaldības, attālināti ieskaitītāji, kur var finansēt no pašvaldības. Svarīgi apzināt esošo situāciju. Detalizēti mēra patēriņu un vērtē, kā tas izskatīsies. vāc visus datus. Mākslīgais intelekts analizē un apstrādā datus. rekomendācijas atpakaļ... Automatizētas rekomendācijas.	iedzīvotāju informēšana, lai tie apvienojas un veido kopienas
	sabalansētas informācijas tehnoloģijas, kur tiešām nepieciešamas	informācijas pieejama par visiem atbalsta veidiem. Cilvēkam šī informācija pienāk pati	radīt pašpietiekamu energoefektīvu mājokli, ko pašvaldības var izīrēt jaunajiem iedzīvotājiem. (gan privātmājas, gan daudzdzīvokļu ēkas). Piemēram, radīt viedo ciemu un izīrēt. segmentēt piedāvājumu	Kompetenču centra izveide, kas palīdz īstenot iedzīvotāju un uzņēmēju idejas. atrast īsto programmu un palīdz arī realizēt.	
	viedas sistēmas datu nolasišanai, kas nesadārdzina sistēmu. atpelnā no ietaupījumiem	Ainava bez vēja ģeneratoriem.	Energoefektīvu risinājumu ieviešana būvniecībā, uzņēmējdarbībā, publiskajās, daudzdzīvokļu un individuālajās dzīvojamās ēkās		
		No teritorijas plānošanas viedokļa un ainavu viedokļa, racionāli būtu ,ka katra mājsaimniecība individuāli plāno par AER, nevis viens liels projekts	NĪN atlaide pēc atjaunošana.		
		VPR tiecās uz klimatneitralitāti	Vidzemē pēc 7 gadiem tiek izmantoti viedie draudzīgi materiāli ēku atjaunošanai		

			Reģiona pašvaldības ir radījušas atbalstu dzīvojamā fonda attīstītājiem (Valsts, pašvaldības, Altum vai citi līdzekļi).		
Iesaistītie <i>Kam un kā tas palīdzēs?</i>	iedzīvotāji prioritāte	uzņēmēji - atbalsta saņēmēji	Pašvaldība stimulē, lai iedzīvotāji īstenotu energoefektivitātes pasākumus. organizē viedos ciematus. Procesu vada - pašvaldība ar uzņēmumiem. Pašvaldība rada vidi un labvēlīgus nosacījumus.	reģionālais informācijas centrs - pašvaldības vienojas un kopā rada centru, - iedzīvotāji un uzņēmēji. Iesaista kopienas un NVO.	
	pašvaldības	Daudzdzīvokļu nama apsaimniekotāji	Radīt pašpietiekamu energoefektīvu mājokli, ko pašvaldības var izīrēt jaunajiem iedzīvotājiem. Pašvaldība rada vidi un labvēlīgus nosacījumus. Kā arī pašvaldības būvē, ja nav uzņēmumi. Mājokļa fonda radīšana.		
	Iesaistām uzņēmējus, pakalpojuma sniedzējus	iedzīvotāji, kas tiek informēti par atbalsta programmām. privātmāju iedzīvotāji un pašvaldības - teritorijas plānošanas vadītājs vada procesu un apsaimniekotājs	NĪN atlaide pēc atjaunošana. Pašvaldības vada. palīdz iedzīvotājiem		
		Ainava bez vēja ģeneratoriem - plānošanas dokumentos iestrādās, ka bez vēja. Palīdzam ainavai. radam pievilcību dabai. Pašvaldības un NVO vada procesu			
		VPR tiecās un klimatneitralitāti - reģions vada procesu. ieguvēji visi.			
		Vidzemē pēc 7 gadiem tiek izmantoti videi draudzīgi materiāli ēku atjaunošanai - būvvaldes vada			
Izmaiņas <i>Kam jāizmainās,</i>	esošais mērķis digitālo sistēmu uzstādīšanai nav orientēts uz gala patēriņa samazināšanu	VPR tiecās un klimatneitralitāti - finanšu atbalsts gan pasākumiem gan speciālistiem	Vidzemē pēc 7 gadiem tiek izmantoti videi draudzīgi materiāli ēku atjaunošanai - atbalsta ekoloģiskākajiem	nav līderis, kurš uzņemas un realizē.	normatīvo akti regulējums. jāmaina noteikumi

<i>lai notiktu vēlamais?</i>			materiāliem. informēšana detalizēta		
	iedzīvotājiem jāmaksā ļoti dārgas summas.	dzīvojam patērētāju režīmā, cilvēki nedomā, ka klimatneitralitātes sasniegšana ir kaut kas nozīmīgs un vajadzīgs. neapzinās. informācijas trūkums.	mutiski ir mērķis sasniegt mutiski, bet traucē kapacitāte un finanšu resursi. pēc atjaunošanas būs resursi lielāki		
	Trūkst vēlme, iniciatīva un kompetence.				
Rīcības <i>Kas jādara, lai sāktos pārmaiņas?</i>	ir jau, kas dara. Pārējām pašvaldībām ir jāpārņem pieredze,				
	reģionālais informācijas centrs, wiki tipa platforma (vai google drive), cilvēki dalās ar zināšanām un saņem zināšanas				
	uzstādām un instalējam skaitītājus.				
	veidojam kopējo informācijas platformu ar labajām praksēm.				
	rokasgrāmata, kas palīdz iestēnot un dod labās prakses.				
Rādītāji <i>Kas to apliecinās?</i>					

Rīcības virziens 3) Bioloģiskās daudzveidības un bioresursu apjomu saglabāšana, dabas resursu aizsardzība un apsaimniekošana

Ietekme 2027 <i>Realitāte, ko vēlamies pieredzēt 2027.gadā</i>	Sabiedrības domas maiņa par individuālo ietekmi uz vidi, personīgā atbildība	Aizsargājamo teritoriju gudra apsaimniekošana	Apturēta bioloģiskās daudzveidības samazināšanas, saglabāt vismaz līdzšinējā apjomā, uzlabot kvalitāti, kur tas ir iespējams	Zaļās infrastruktūras izveide un attīstīšana, īpaši pilsētās, lietus ūdeņu apsaimniekošanai	Sakārtotas meliorācijas sistēmas	Palielinājies augstas vērtības [bioloģiski audzētu] produktu skaits
	sabiedrības paradumu maiņa attiecībā uz vides jautājumiem, atkritumiem, ūdens piesārņošanu	samazināts birokrātiskais slogs pašvaldībām dabas teritoriju apsaimniekošanā, uzturēšanā	ierobežota invazīvo sugu izplatība, latvānis, zeltslotiņa, puķu sprigane kā prioritātes		bioloģiskās daudzveidības saglabāšana ūdenstilpnēs, eitrofikācijas procesa samazināšana	
		vienots redzējums dažādām institūcijām par dabas teritoriju apsaimniekošanu, kā arī jaunveidojamo dabas teritoriju veidošanu, sadarbība starp institūcijām	Dabisko plāvu atjaunošana, noganišana, apsaimniekošana, palielinot kvalitatīvo plāvu daudzumu. Saudzīgi apsaimniekojot, pievienot arī ekonomisko vērtību			
Iesaistītie <i>Kam un kā tas palīdzēs?</i>	sabiedrība kopumā	sabiedrība kopumā	sabiedrība kopumā	pašvaldības	īpašnieki	Skolēnu uzņēmumi, sadarbībā ar bioloģisko produktu ražotājiem
		īpašnieki	īpašnieki	īpašnieki	pašvaldības	bioloģisko produktu ražotāji
		pašvaldības	pašvaldības			
Izmaiņas <i>Kam jāizmainās, lai notiktu vēlamais?</i>	uzlabot zināšanas par lauksaimniecības un sadzīves ķīmijas izmantošanu	Uzlabot īpašnieku zināšanas	Katram savā īpašumā sākt cīnīties ar šīm sugām	atbalsts zaļo tehnoloģiju ieviešanai	vieda meliorācijas sistēmu apsaimniekošana	veicināt inovatīvu uzņēmumu rašanos, kas ražotu no bioloģiski audzētiem produktiem, veicināt situāciju, lai veidotos bioloģiski ražotu produktu pārstrādātāji
	uzlabot zināšanas par vides jautājumiem, atkritumu šķirošanu, ūdens piesārņojumu	atbalsta instruments šo teritoriju īpašniekiem - kompensējoši, stimulējoši mehānismi	regulāri apsaimniekot zemi (attiecībā uz augiem)	līdzsvarota zaļo tehnoloģiju ieviešana, nepārvēršot visu teritoriju par dabas parku	meliorācijas sistēmu sakārtošana purvu tuvumā jāizvērtē un jāveic ļoti piesardzīgi	
		Informācijas sistēma īpašniekiem, ja īpašumā ir aizsargājams objekts,			Buferjoslu paplašināšana gar ūdenstilpnēm	

		īpašnieks saņem informāciju par to, šobrīd nav informācijas par dižkokiem. DAP ir plāns uzsākt īpašnieku informēšanu arī par dižkokiem				
		medību saimniecības līdzsvarota darbība				
		Šķērslis: darbība ir apstiprināta teritorijas apsaimniekošanas plānā, bet, uzsākot realizāciju, rodas problēmas saskaņot reālo darbību veikšanu (LVM)				
Rīcības <i>Kas jādara, lai sāktos pārmaiņas?</i>	sabiedrības izglītošana	bioloģiski daudzveidīgu resursu teritoriju īpašnieku izglītošana līdzsvarotai teritoriju izmantošanai/sakopšanai	sabiedrības, teritoriju īpašnieku izglītošana - svarīgākais	atbalsta programma	jāapseko un jāsakārto meliorācijas sistēmas	jāveido kooperācija, citi sadarbības veidi, lai veicinātu bioloģisko produktu ražotāju sadarbību, tādejādi palielinot ražošanas, piegāžu apjomus
	mājsaimniecību, iedzīvotāju izglītošana par vides jautājumiem	apmācība, ko un kā pareizi darīt šajās teritorijās	pašvaldību iesaiste ar nodokļu palielināšanu, rēķiniem par pļaušanu utt.		bebru darbības ierobežošana	sadarbība ar zinātniskajām institūcijām (zinātnieki, audzētāji, ražotāji, jaunatne - skolu programmas)
	sodi par atkritumu izgāšanu mežā u.c., kontrolēt līgumus par atkritumu izvešanu, biežumu	informēt zemes īpašniekus par aizsargājamiem objektiem uz viņu teritorijas, kā uzturēt (koki - aplikt sētu utt.,), nepieciešama informācija arī gadījumos, kad zemesgrāmatā nav apgrūtinājums. Top sistēma par šādiem apgrūtinājumiem - aizsargjoslām, dižkokiem utt.	brīvprātīgā monitoringa izveidošana		LAD ir atbalsta programma meliorācijas sistēmu uzturēšanai	samazināt birokrātisko slogu ražotājiem

	izglītošana par ūdens piesārņojuma jautājumiem, lietusūdens savākšanu, izmantošanu	regulāras tikšanās un diskusijas starp institūcijām, atsevišķu apsaimniekošanas plānu daļu aktualizēšana; iespēja pašvaldībām iniciēt šādas diskusijas	vietās, kur neproduktīva lauksaimniecības zeme - ieviest izvērtēšanas mehānismus, kas nosaka, ka ne visas šādas teritorijas drīkst apmežot			food to fork principa veicināšana, pēc iespējas īsāks ceļš no saimniecības līdz patērētājam
	izglītošana atkritumu šķirošanas jautājumos, par bioloģisko atkritumu atšķirošanu un izmantošanu	svarīgi saglabāt arī atsevišķus kokus, akmeņu kaudzes utt kā ainavu elementus	pārskatīt pļaušanas biežumu pilsētu u.c. teritorijās - pārskatīt pašvaldību saistošos noteikumus			
		aktualizēt un uzlabot iespējas saglabāt dabas objektus, teritorijas ārpus aizsargājamām teritorijām	akcija - nepļaut pirms Jāņiem (šogad rudzupuķes ceļmalās)			
Rādītāji <i>Kas to apliecinās?</i>						

Rīcības virziens 4) Iedzīvotāju iesaiste dabas kapitāla apsaimniekošanā

Ietekme 2027 <i>Realitāte, ko vēlamies pieredzēt 2027.gadā</i>	Izglītība/paradumu maiņa	Dabas vērtību turētāji tiek cildināti un novērtēti, viņi apzinās, ko šī vērtība nozīmē, un ka tā viņus neierobežo	Kopienas spēj sanākt kopā, iesaistot vides speciālistus (reģionāli, lokāli), celt savus jautājumus
	Saprast, ka mums pietrūkst zināšanas	Privātīpašnieku iesaiste - nogana, nopļauj savas pļavas, zālājus	Iedzīvojušies Viedie ciemi- kopienas ir spēcīgas un spējīgas celt augšā savus jautājumus
	Izglītība, sākot jau no pirmsskolas	Lauksaimnieki apzina savu zemi kā dabas vērtību, attiecīgi to arī tā apsaimnieko	Vidzemes, reģionāla līmeņa iedzīvotāju forums, plašāka diskusija
	Mācību procesā ietvertas zināšanas par uzvedību dabā. nevis projektu veidā	Finansiāli vieglāka dabisko zemju apsaimniekošana, piem., atrasti risinājumi, sadarbībā ar zinātniekiem, kur likt nopļauto zāli	vietējā kopiena sadarbībā ar vides speciālistiem ir izveidojuši dabas takas
	Iedzīvotāji ir ļoti informēti par jautājumiem, kuros dabu varam apsaimniekot, saudzēt. kas kuram kurā brīdī ir saistoši. visaptverošas zināšanas. Zinoši un atbildīgi cilvēki	Iedzīvotāji māk saskatīt to, kas ir vērtīgs, tie, kas dzīvo neskartajās vidēs, ir informēti, neuzskata to par pašsaprotamu	
Iesaistītie <i>Kam un kā tas palīdzēs?</i>	Bērni, sākot no pirmsskolas	Īpašnieki arī attālinātie (ne visi dzīvo uz vietas)	pilsētu, ciemu iedzīvotāji (vispirms aktīvākie, pēc tam mazāk aktīvākie)
	Pedagogi, izglītības iestādes	Pašvaldība	vietējā pārvalde (tur svarīgs cilvēkfaktors, konkrētie speciālisti)
	Ģimene, vecāki gatavi izglītoties kopā ar bērniem. sadarbība starp skolām, arī vecākiem interesantā (ne pārslogotā veidā) veidā	Nomnieki	kultūras centri/bibliotēkas (cilvēkfaktors)
	Darba kolektīvi (šķirošana, resursu patēriņš)	Lauku atbalsta dienests, DAP, Valsts vides dienests. P.S. komunikācija starp šīm institūcijām un iesaistītajām pusēm? Problēma - datu aizsardzība?	Vietējās rīcību grupas
	interesešu izglītības kolektīvi, dažādos vecumos, mūžizglītība	Mediji	novadu, reģionu līmeņu pārvaldes
			NVO
			konvencionālās / bioloģiskās kopienas (lauksaimnieki, mezsaimnieki)
Izmaiņas <i>Kam jāizmainās, lai notiktu vēlamais?</i>	izglītības sistēma, politiskā izšķiršanās, kurā līmenī iekļaut vides pratību	bioloģiskie lauksaimnieki mēdz pateikt, ka daudz kas tiek darīts tikai ķeksīša pēc (dēļ papīriem), tādējādi mazinot ticību bioloģiskai saimniekošanai citu acīs	trūkst spēcīgu līderu un viedokļu

	inovatīvas izglītības pieejas, skatīties no citiem leņķiem	nav pārliecība būt bioloģiskajam lauksaimniekam. bioloģiskie bieži vien nespēj saražot to produktu, lai iekļautos kopējā tirgū.	trūkst spēja sadarboties starp nozarēm, spert soli pašiem
		Bioloģiskajiem lauksaimniekiem ir augsts prasības. Ne visi spēj vai grib tās izpildīt.	Pašvaldības/novada atbalsts organizācijām ir sarežģīts
		kā mainīt - LAP prasīs ražot produktu	plānošanas dokumenti bieži uzsver "ātrāk, vairāk" nevis vērtīgāk
			VK norādījumi par pašvaldības naudas izšķērdēšanu, atbalstot aktīvās vietās organizācijās - kur robeža starp šķērdēšanu un vietējās sabiedrības atbalstīšanu?
			Pašvaldību likums (5.pants?)
Rīcības <i>Kas jā dara, lai sāktos pārmaiņas?</i>	nemainīt sistēmu - iekļaut priekšmetu dabas pratība, ietverot šo dabas aizsardzības jautājumu, māku atrasties vidē to saudzējot.		jāmotivē aktīvie cilvēki
	gados jaunu cilvēku iesaiste izglītības iestādē, lai ir līdzsvars starp pieredzējušiem un jauniem		informēšana par jaunajiem iespējamiem virzieniem
	jaunā kompetenču pieeja - jomas speciālisti izvērtē, ieteikt pedagogiem, kā uz šo paskatīties. ko vispār šī pieeja sevī ietver, izvērtēt priekšlikumus		
Rādītāji <i>Kas to apliecinās?</i>			

Rīcības virziens 5) Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām

Ietekme 2027 <i>Realitāte, ko vēlamies pieredzēt 2027.gadā</i>	Klimatneitralitāte lēmumos un rīcībās	Zemes izmantošana ir vērsta uz klimatneitralitāti (mežs)	Zemes izmantošana ir vērsta uz klimatneitralitāti (lauki)	Izveidotas enerģijas kopienas	Ir skaidri noteikta sadarbība starp iesaistītajām pusēm regulējuma veidošanā
	Sabiedrībai un lēmumu pieņēmējiem ir izpratne par klimatneitralitāti	Koksnes ražošanai pieejamās platības nav samazinājušās			jauni dialogu mehānismi, kas aktīvāk iesaistītu iedzīvotājus lēmumu pieņemšanā, īpaši jautājumos, kas viņus ietekmē
	Pielāgošanās klimata pārmaiņām nav palikušas tikai uz papīra	Mežsaimniecībai jābūt balstītai uz jaunākajām zinātniskajām atziņām			Biokrātijas mazināšana, kritēriju nepārprotamība nacionālā līmenī
	Klimatneitralitāte ir vienlīdz finansiāli pieejama	Sabiedrībai ir izpratne par CO2 uzkrāšanos mežaudzēs un tā nozīmi			
	Pašvaldību lēmumu pieņemšana balstīta uz ilgtspējību				
Iesaistītie <i>Kam un kā tas palīdzēs?</i>	Pašvaldības un valsts iestādes, lēmumu pieņēmēji	Zemes īpašniekiem jāiesaistās	Zemes īpašniekiem jāiesaistās	Pašvaldības un valsts iestādes, lēmumu pieņēmēji	pašvaldības
	Sabiedrība (paradumu maiņa)	Ražotāji	Ražotāji	iedzīvotāju kopienas izsaka viedokli	iedzīvotāju kopienas izsaka viedokli
	Uzņēmēji	Sabiedrība, kas patērē	Sabiedrība, kas patērē	NVO	NVO
	Investori	pašvaldības	pašvaldības		reģions
	valstij un pašvaldībai jāiesaistās				
Izmaiņas <i>Kam jāizmainās, lai notiktu vēlamais?</i>	Šķēršļi: zināšanu trūkums	Ir izstrādāts regulējums koksnes produktu izmantošanai ēku būvniecībā veicināšanā	Izstrādāta politika/stratēģija samērīgai pārejai no konvencionālās l/s uz bioloģisko l/s	Ir regulējums, kas ļauj veidot šādas kopienas	reģionam jāiesaistās regulējuma veidošanā
	finanšu trūkums	Jābūt motivācijai izmantot	Šķēršļi pārejai uz bio l/s - zināšanu trūkums, politiskā atbalsta trūkums	Jābūt regulējumam nacionālā līmenī	
	Zinātne, izstrādājot risinājumus, ņem vērā klimatneitralitāti	Koksnes ražošanai pieejamās platības nav samazinājušās	Pieprasījums pēc bio produktiem, finansiāli iespēja iegādāties	Reģionam jāpiedalās regulējuma izstrādē	

	pieeja datu avotiem, kur var redzēt tendences, kādu ietekmi atstāj kāda rīcība	Valsts atbalsts nepieciešams		Jābūt veicinošiem instrumentiem	
		Sadarbība, vienota izpratne un vēlme mainīties			
Rīcības <i>Kas jādara, lai sāktos pārmaiņas?</i>	izstrādāti kritēriji, lai vērtētu inovācijas, kur ņemta vērā pielāgošanās klimata pārmaiņām	Vairot zināšanas, veicināt izpratni	Izstrādāt politiku/stratēģiju samērīgai pārejai no konvencionālās l/s uz bioloģisko l/s	Izstrādāt regulējumu nacionālā līmenī	Izstrādāt regulējumu nacionālā līmenī
	Datu apkopošana, analīze, lai redzētu tendences, varētu vērtēt konkrētu rīcību ietekmi (kas strādā, kādos apstākļos, kam)	Nodrošināt valsts atbalstu	Vairot zināšanas, veicināt izpratni	Nodrošināt veicinošus instrumentus	Nodrošināt veicinošus instrumentus
	Svarīgi, ka nav tikai teorija - pieredze, labās prakses, kāds labums man no tā ir (attiecas uz visām mērķa grupām) un pa nozarēm	Svarīgi, ka nav tikai teorija - pieredze, labās prakses, kāds labums man no tā ir (attiecas uz visām mērķa grupām) un pa nozarēm	Svarīgi, ka nav tikai teorija - pieredze, labās prakses, kāds labums man no tā ir (attiecas uz visām mērķa grupām) un pa nozarēm	Svarīgi, ka nav tikai teorija - pieredze, labās prakses, kāds labums man no tā ir (attiecas uz visām mērķa grupām) un pa nozarēm	Svarīgi, ka nav tikai teorija - pieredze, labās prakses, kāds labums man no tā ir (attiecas uz visām mērķa grupām) un pa nozarēm
	labās prakses pašvaldību speciālistiem				
	Apmācības				
	Pašvaldību lēmumu pieņemšanu ietekmē finanses, nepieciešama izvērtējuma matrica. Sistēma vajadzīga nacionālā līmenī				
	pašvaldību kapacitātes stiprināšana lēmumu pieņemšanā reģionālā līmenī				
Rādītāji <i>Kas to apliecinās?</i>					